

บทที่ 7

การเข้ารหัสบทละครโทรทัศน์เรื่อง “นางทาส”

หากพิจารณาตามการศึกษาสำนักสัญวิทยา (Semiology) “บทละครโทรทัศน์เรื่อง นางทาส” ที่ผู้เขียนบทละครโทรทัศน์ได้สร้างสรรค์ขึ้นถือเป็นกลุ่มสัญลักษณ์ที่สามารถอ่านและตีความได้ ซึ่งกลุ่มสัญลักษณ์ด้านภาพ ได้แก่

1. **ตัวละครและการแสดงของตัวละคร** ภาพของตัวละครไม่ว่าจะเป็นการแต่งกาย การท่ามม หรือแต่งหน้า รวมไปถึงบทบาทการแสดง จะสะท้อนบุคลิกลักษณะของตัวละครนั้นๆ ซึ่งผู้เขียนบทละครโทรทัศน์สามารถมีส่วนในการกำหนดตรงนี้ได้ สำหรับละครโทรทัศน์เรื่อง “นางทาส” ปีพ.ศ. 2551 นี้ มีตัวละครหลักทั้งหมด 29 ตัวด้วยกัน

2. **ฉากและเครื่องประดับฉาก** สภาพและฐานะของตัวละครสามารถเห็นได้จากที่อยู่อาศัยหรือสภาพแวดล้อม ซึ่งจะช่วยให้ผู้อารมณ์และความรู้สึก และความเป็นตัวละครนั้นได้เป็นอย่างดี ถือเป็นสัญลักษณ์ที่ผู้เขียนบทพึงให้ความสนใจ ซึ่งจากที่ปรากฏในละครโทรทัศน์เรื่องนางทาส ได้แก่ บ้านเรือนไทยของแยม, เรือนไทยของสาตี, โรงครัว, เรือนยายพิง, บ้านทรงยุโรปอย่างบ้านของคุณหญิงยิ้ม, ทุ่งนา – บ้านเย็นที่ต่างจังหวัด เป็นต้น

3. **การใช้กล้องและแสง** เนื่องจากเราได้เห็นภาพที่ปรากฏบนจอโทรทัศน์เฉพาะส่วนที่กล้องถ่ายเท่านั้น มุมกล้องที่ต่างกันย่อมให้ความรู้สึกที่ไม่เหมือนกัน เช่นเดียวกับแสง มิใช่จัดเพียงเพื่อให้ถ่ายได้เท่านั้น แต่ยังช่วยสื่อบุคลิกลักษณะ อารมณ์ ความรู้สึกของตัวละครด้วย ซึ่งการเขียนบทละครโทรทัศน์ เป็นการที่ผู้เขียน เขียนแสดงภาพที่ตนเองเห็นถ่ายทอดออกมาเป็นคำพูด ดังนั้น ผู้เขียนส่วนมากจึงได้มีการกำหนดเรื่องภาพที่น่าเสนอ เพื่อให้ผู้ที่อ่านบทเข้าใจตรงกัน

สำหรับด้านเสียง สามารถแบ่งได้เป็น

1. **บทสนทนา** อาการต่างๆของการพูด อันได้แก่ ภาษา สัทนาการพูด ลักษณะเสียง ลำนวน น้ำเสียง ความเร็วในการพูด และอาการต่างๆที่แสดงออกมาในขณะที่พูดนั้นแสดงให้เห็นลักษณะทุกอย่างในตัวคนพูดได้ ถือเป็นสัญลักษณ์ที่ผู้เขียนบทละครควรให้ความสนใจเป็นอย่างมาก

2. **เสียงประกอบ** เป็นเสียงที่นำมาใช้ประกอบเรื่องราวในละคร ซึ่งจะช่วยให้

ความสมจริงสมจัง น่าเชื่อถือให้กับภาพที่ปรากฏมากยิ่งขึ้น แต่ผู้เขียนบทส่วนมากไม่ค่อยได้ระบุในส่วนนี้ แต่หากเสียงประกอบเป็นเสียงที่ฟังมี หรือเป็นสิ่งสำคัญที่ทำให้เรื่องดำเนินไป ผู้เขียนบทจะทำการกำหนดในส่วนนี้ด้วย

3. เสียงดนตรี จะช่วยสนับสนุนเรื่องราว โนมน์าวอารมณ์ผู้ชมให้คล้อยตามไปกับเรื่องในละคร โดยท่วงทำนอง ความละเอียดอ่อน ตลอดจนชนิดของเครื่องดนตรีจะเป็นตัวสร้างอารมณ์ความรู้สึกให้เกิดขึ้นมาได้ ซึ่งในส่วนนี้ถือเป็นงานในส่วนของการตัดต่อ ลงเสียง ซึ่งผู้เขียนบทเรื่องนางทาสไม่ได้ทำการกำหนดเนื้อหาของส่วนนี้แต่อย่างใด

ดังนั้น การเข้ารหัสบทละครโทรทัศน์ ก็คือ การที่ผู้เขียนนำรหัสต่างๆมาจัดการองค์ประกอบทั้งด้านภาพ และเสียงของละครให้กลายเป็น “บทละครโทรทัศน์” เพื่อนำไปถ่ายทำและออกอากาศเป็นละครโทรทัศน์สู่สายตาผู้ชม ซึ่งการที่ละครโทรทัศน์เรื่องนั้นๆจะสนุกสนานหรือถูกใจผู้ชมหรือไม่นั้น ขึ้นอยู่กับการสื่อสารของผู้ผลิตและผู้ชมที่ตรงกัน การสื่อสารดังกล่าวจะเกิดขึ้นได้ก็ต่อเมื่อทั้งผู้ผลิต และผู้ชมรู้ เข้าใจ และใช้รหัส(Code) เดียวกัน

ข้อมูลเกี่ยวกับ ละครโทรทัศน์เรื่อง “นางทาส” ในบทก่อนๆ แสดงให้เห็นว่า ผู้เขียนบทเขียนบทละครโทรทัศน์เรื่อง “นางทาส” ออกมาเป็นละครแนวชีวิต (Drama) ซึ่งบทละครโทรทัศน์เรื่องนางทาสทั้ง 17 ตอนที่คุณรัมภาได้เขียนไว้ นำเสนอเรื่องราวชีวิตผู้คนในสมัยรัชกาลที่ 5 มีการดำเนินเรื่องตามลำดับขั้นตอน (Sequence) คือ นำเสนอเรื่องราวของนางทาสเย็น ตั้งแต่วัยสาว จนถึงวัยกลางคน มีทั้งการประกอบสร้างความหมายโดยตรง (denotation) และการประกอบสร้างความหมายโดยนัย (connotation) โดยผู้เขียนบทมีการใช้รหัสหลายตัวมาจัดการองค์ประกอบต่างๆของละคร อันได้แก่ ลักษณะ และการแสดงออกของตัวละคร , มุมกล้อง, ฉากและสถานที่ , เวลาในการดำเนินเรื่อง , บทสนทนาของตัวละคร ซึ่งรหัสต่างๆที่พบ ได้แก่ รหัสวัฒนธรรม (Cultural code) , Representational code และ Presentational code, รหัสเชิงตรรกะ (Digital code) , รหัสเชิงเสมือน (Analogue code) และ รหัสเชิงสุนทรียะ (Aesthetic code) ซึ่งผู้เขียนบทได้นำรหัสข้างต้นมาเข้ารหัสประกอบสร้างความหมายในบทละครโทรทัศน์ ดังนี้

รหัสทางวัฒนธรรม (Cultural code)

เนื่องจากละครโทรทัศน์เรื่อง “นางทาส” มีการนำเสนอแบบย้อนยุค คือ นำเสนอเรื่องราวเกี่ยวกับชีวิตผู้คนในสมัยรัชกาลที่ 5 อันได้แก่ชีวิตของชนชั้นเจ้านายอย่างพระยาสิทธิโยธิน , คุณหญิงแยม ฯ กับชนชั้นบ่าวไพร่อย่างฟัก , เย็น, แอบ, ป่วน ฯ ซึ่งผู้เขียนบทต้องใช้รหัสวัฒนธรรมนี้มาจัดการสัญลักษณ์ต่างๆเพื่อประกอบสร้างเป็นละครย้อนยุคที่สามารถนำเสนอเนื้อหาได้ถูกต้องตาม

ยุคสมัย โดยใช้กำหนดวิถีชีวิตความเป็นอยู่ของผู้คนในสมัยนั้น รวมถึงการแสดงออก,ทัศนคติ ความเชื่อ ฯ ให้สมจริง เหมาะสมกับเนื้อเรื่อง

จากการศึกษาพบว่า ฉากต่างๆที่ปรากฏในเรื่องมีความเหมาะสมกับเนื้อเรื่อง เข้ากับยุคสมัย และสามารถสะท้อนวิถีชีวิตความเป็นอยู่ของผู้คนในสมัยนั้นได้ ตัวอย่างเช่น

-บ้านเรือนไทยของคุณหญิงแย้ม ดังแสดงในภาพ 7.1

ภาพที่ 7.1 แสดงเรือนของคุณหญิงแย้ม

บ้านทรงไทยของแย้ม ถือว่าเข้ากับยุคสมัยของเนื้อเรื่อง จะเห็นได้ว่า เรือนของคุณหญิงแย้มมีลักษณะเป็นบ้านทรงไทยขนาดใหญ่ เป็นเรือนหมู่ สื่อความหมายได้ว่าเป็นที่อยู่อาศัยของคนมีฐานะ มีวิถีชีวิตความเป็นอยู่อย่างชนชั้นสูง การดำเนินชีวิตของตัวละครก็ต้องเป็นอย่างชนชั้นสูงด้วยเช่นกัน ซึ่งผู้เขียนบทก็ได้เขียนบทละครให้แย้มเป็นชนชั้นเจ้านาย มีป่าวไพร่บริวารแวดล้อมมากมาย , มีวัฒนธรรมการกินอยู่แบบชนชั้นสูง อาหารการกินปราณีต , มีทาสคอยรับใช้ , กิจกรรมที่เกิดขึ้นในบ้านนี้ก็มักจะเป็นกิจกรรมของผู้ดี ต้องใช้ความละเอียดปราณีตสูง อย่างการร้อยมาลัย , แกะสลักผักผลไม้ เจ้าของบ้านมีอำนาจในการสั่งคนใช้ให้ทำสิ่งที่ตนต้องการ ซึ่งแสดงได้ดังภาพต่างๆ ดังนี้

ภาพที่ 7.2 แสดงวิถีความเป็นอยู่ของคนชั้นเจ้านาย

ภาพที่ 7.3 แสดงกิจกรรมของบ่าวไพร่บนเรือน

ภาพที่ 7.4 แสดงกิจกรรมของบ่าวไพร่ในโรงครัว

-บ้านของคุณหญิงยิ้ม ดังแสดงในภาพ 7.5

ภาพที่ 7.5 แสดงจากบ้านของคุณหญิงยิ้ม

ผู้เขียนบทได้กำหนดให้บ้านของคุณหญิงยิ้ม เป็นตึกปูน สร้างขึ้นตามแบบบ้านของตะวันตกเพื่อให้เหมาะสมกับการเป็นคนสมัยใหม่ เปิดรับความเจริญจากชาติตะวันตกของคุณหญิงยิ้ม และพระยาอภัยภทรณฤทธิ์ที่เป็นเจ้าของบ้าน โดยขนาดของบ้านที่ใหญ่โต และมีบริเวณโดยรอบสามารถแสดงถึงความมีฐานะของเจ้าของบ้าน ดังนั้น วิถีชีวิตของตัวละครชนชั้นเจ้านายที่ปรากฏในบ้านจึงเป็นวิถีชีวิตของชนชั้นสูง ซึ่งแน่นอนว่าต้องมีความสมัยใหม่แฝงอยู่ด้วยเช่นกัน ซึ่งกิจกรรม,วิถีการดำเนินชีวิตของตัวละคร สามารถประมวลได้ดังภาพต่างๆเหล่านี้

ภาพที่ 7.6 แสดงวิถีการดำเนินชีวิตของบุคคลในบ้าน

จะเห็นได้ว่า ผู้เขียนบทกำหนดให้ตัวละครที่เปิดรับวัฒนธรรมตะวันตกอย่าง คุณหญิงยิ้มและพระยาอภัยรณฤทธิ์มีการดำเนินชีวิตในรูปแบบสมัยใหม่ คือ นั่งโต๊ะรับประทานอาหาร, ใช้ช้อน-ส้อม และมีความสนใจในการปลูกกล้วยไม้สายพันธุ์ฝรั่ง ถือว่ามีการใช้รหัสวัฒนธรรมมากำหนดวิถีชีวิตความเป็นอยู่ของตัวละครอย่างเหมาะสม

-เรือนสาลี ดังแสดงในภาพ 7.7

ภาพที่ 7.7 แสดงจากเรือนสาลี

สาลีเป็นชนชั้นเจ้านายที่มีปาวไพร่คอยดูแล บ้านของสาลีเป็นเรือนไทยที่มีขนาดเล็กกว่าเรือนหมู่ของคุณหญิงยิ้ม แสดงถึงฐานะของสาลีที่ด้อยกว่าคุณหญิงยิ้มได้เป็นอย่างดี ซึ่งสาลีนั้นไม่พอใจในฐานะตนเอง ต้องการมีชีวิตความเป็นอยู่ที่ปราณีตเทียบเท่าแยม เห็นได้ชัดจากฉากที่สาลีหงุดหงิดใจ โวยวายที่ปาวไพร่ไม่ได้แกะสลักผัก, ผลไม้มาให้ตน ดังแสดงได้ดังภาพที่ 7.8

ภาพที่ 7.8 แสดงภาพผักที่ไม่ได้แกะสลักที่ทำให้สาลีหงุดหงิดใจ

-เรือนบุญมี ดังแสดงในภาพ 7.9

ภาพที่ 7.9 แสดงจากเรือนบุญมี

บทละครตอนที่ 2 ได้นำเสนอเรื่องราวที่สาตีไปรับบุญมีมาอยู่ที่บ้าน และได้กำหนดให้สาตีพาบุญมีไปที่ “เรือนเล็ก หรือน่าจะเรียกว่าห้องเล็กๆ มากกว่า (อยู่เยื้องๆ เรือนสาตี)” ซึ่งเรือนนี้มีขนาดเล็กกว่าเรือนของสาตี แสดงถึงฐานะความเป็นอยู่ของเจ้าของเรือน คือ บุญมี ว่าอยู่ต่ำกว่าสาตี ซึ่งทำให้บุญมีไม่พอใจ และตัดสินใจหาเรื่องย้ายไปอยู่กับสาตีเพื่อความเท่าเทียม

จะเห็นได้ว่า จากต่างๆ ที่ปรากฏเมื่อนำเสนอถึงวิถีการดำเนินชีวิตของตัวละคร อย่างแยม, เย็น, ท่านเจ้าคุณ, สาตี และบุญมีล้วนเป็นบ้านทรงไทย ซึ่งสามารถแสดงถึงการดำเนินชีวิตของตัวละครว่าเป็นแบบไทยโบราณ, มีทัศนคติแบบไทยโบราณ คือ ยอมรับว่าชายเป็นใหญ่ มีอำนาจเหนือกว่าผู้หญิง จึงยินยอมให้ผู้ชายสามารถมีภรรยาหลายคนได้ ต่างกับคุณหญิงยิ้มที่มีวิถีชีวิตความเป็นอยู่แบบคนสมัยใหม่อย่างชัดเจน

-บ้านเย็นที่ต่างจังหวัด ดังแสดงในภาพ 7.10

ภาพที่ 7.10 แสดงจากบ้านเย็น

เย็นเป็นคนบ้านนอก เป็นลูกชานาที่ยากจน จึงอาศัยอยู่ในกระท่อมเก่าๆ หลังเล็ก ซึ่งเย็นและคนในครอบครัวล้วนมีวิถีการดำเนินชีวิตแบบคนต่างจังหวัด คือ ทำนา ใช้ชีวิตอยู่กับธรรมชาติ ดังแสดงในภาพ 7.11

ภาพที่ 7.11 แสดงวิถีชีวิตคนต่างจังหวัด

จะเห็นได้ว่า ฉากต่างๆที่ปรากฏในเรื่อง สามารถแสดงถึงวัฒนธรรมในการดำรงชีวิต วิถีชีวิตของผู้คนในสมัยนั้นได้เป็นอย่างดี สามารถทำให้ผู้ชมเชื่อได้ว่ากำลังนำเสนอเรื่องราวชีวิตผู้คนในสมัยก่อน นอกจากนี้ ผู้เขียนบทยังมีการใช้รหัสวัฒนธรรมมากำหนดเรื่องทัศนคติ,ความเชื่อ ให้กับตัวละคร ไม่ว่าจะเป็นความเชื่อเรื่องการบูชาคุณหมอตำแย , การเสี่ยงทายก่อนคลอด, ความเชื่อเรื่องคำสาบาน รวมถึงใช้รหัสวัฒนธรรมนี้มากำหนดการนำเสนอพิธีกรรมต่างๆ ที่ปรากฏในเรื่อง ได้แก่

-พิธีแต่งงานของแยมกับคุณพระสีหโยธิน ดังแสดงในภาพ 7.12

ภาพที่ 7.12 แสดงพิธีแต่งงานของแยมและคุณพระสีหโยธิน

-พิธีการเตรียมการก่อนคลอดลูก ดังแสดงในภาพ 7.13

ภาพที่ 7.13 แสดงพิธีการเตรียมการก่อนคลอดลูก

-การคลอดลูกของคนสมัยก่อนโดยหมอตำแย แสดงในภาพ 7.14

ภาพที่ 7.14 แสดงการคลอคลุกโดยหมอต้าแย

-พิธีอยู่ไฟหลังคลอด ดังภาพที่ 7.15

ภาพที่ 7.15 แสดงพิธีอยู่ไฟหลังคลอด

-พิธีทำขวัญเดือนให้กับหนูแดง ดังภาพที่ 7.16

ภาพที่ 7.16 ธีทำขวัญเดือนให้กับหนูแดง

ผู้วิจัยมีความเห็นว่าวิถีชีวิตความเป็นอยู่ของตัวละครที่ผู้เขียนบทพยายามถ่ายทอดออกมาในละครช่วยเพิ่มความน่าสนใจให้กับละครได้ เปรียบเสมือนการจำลองภาพชีวิตของผู้คนในสมัยก่อนมานำเสนอในสังคมปัจจุบัน ซึ่งบางครั้งประเพณีที่นำเสนอในเรื่องไม่เป็นที่รู้จัก ถือเป็น การเพิ่มประสบการณ์ให้กับผู้ชมได้

Representational code และ Presentational code

ผู้เขียนบทใช้ Representational code และ Presentational code ในการจัดการตัวละครต่างๆ ที่ปรากฏในเรื่อง โดยใช้ Representational code เป็นตัวการกำหนดการนำเสนอตัวละครว่าต้องการนำเสนอให้ออกมาเป็นตัวแทนของบุคคลใดในสังคม โดยใช้ Presentational code กำหนดการแสดงออกตามบุคลิกของตัวละครนั้นๆ ซึ่งตัวอย่างของการใช้รหัสทั้งสองจัดการตัวละครหลักของเรื่อง เป็นดังนี้

1. พระยาสิทธิ์โยธิน

ผู้เขียนบทใช้ Representational code มาเข้ารหัสเพื่อนำเสนอตัวละครพระยาสิทธิ์โยธินให้ออกมาเป็นชนชั้นเจ้านาย มีบรรดาศักดิ์ เป็นตัวแทนของชนชั้นเจ้านายที่ดีในสมัยนั้น โดยใช้ Representational code กำหนดทั้งด้านการแสดงออก และบทสนทนา เช่น

- มีการพูดคุยกับพระยาภัยรณฤทธิ์ว่าเห็นด้วยกับการเลิกทาส
- คิดส่งละออไปเรียนหนังสือ

นอกจากนี้ ผู้เขียนบทใช้ Representational code มาใช้กำหนดตัวละครท่านเจ้าคุณให้เป็นชายเจ้าชู้ ดังแสดงออกในหลายฉาก หลายลักษณะด้วยกัน ได้แก่

-ฉากที่คุณพระสิทธิ์โยธินพบแยมครั้งแรก คุณพระสิทธิ์โยธินมองแยมอย่างพึงใจ ดังแสดงในภาพที่ 7.17

ภาพที่ 7.17 คุณพระสิทธิ์โยธินมองแยมอย่างพึงใจ

-เมื่อแยมพาสาลีมาเป็นภรรยาบ่อยอีกคน คุณพระสิทธิ์โยธินก็มองสาลีด้วยสายตาพึงพอใจ ดังแสดงในภาพที่ 7.18

ภาพที่ 7.18 คุณพระสิทธิ์โยธินมองสาลีด้วยสายตาทึงพอใจ

-การแสดงออกของท่านเจ้าคุณเมื่อพบกับเย็นครั้งแรกที่ถูกพ่อแม่นำมาขาย ซึ่งผู้เขียนบทกำหนดให้นำเสนอภาพที่ท่านเจ้าคุณมองเย็นเป็นภาพช้า และเขียนกำหนดตัวละครว่า "สีหน้าเจ้าคุณมีแววเหมือนจะพอใจแวบหนึ่ง" ซึ่งแสดงได้ดังภาพที่ 7.19

ภาพที่ 7.19 แสดงจากที่ผู้เขียนบทกำหนดให้ท่านเจ้าคุณมองเย็น

-ท่านเจ้าคุณแสดงออกถึงความเจ้าชู้จากการถูกเนื้อต้องตัวเย็น และได้จูบพาเย็นไปส่งยายฟักเมื่อครั้งเย็นหัวแตก แสดงได้ดังภาพ 7.20

ภาพที่ 7.20 แสดงความเป็นคนเจ้าชู้ของท่านเจ้าคุณต่อเย็น

-การแสดงออกของความเป็นคนเจ้าชู้ของท่านเจ้าคุณต่อบุญมี ดังภาพที่ 7.21

ภาพที่ 7.21 ภาพแสดงความเป็นคนเจ้าชู้ของท่านเจ้าคุณต่อบุญมี

นอกจากนี้ บทสนทนาของพระยาสิทธิโยธินสามารถแสดงถึงความเป็นชายเจ้าชู้ได้เช่นกัน เห็นได้จากการที่ท่านเจ้าคุณเอ่ยขอเย็นจากแยม บอกความต้องการอย่างตรงประเด็นว่า "ฉันต้องการนังเย็น.." รวมถึงการพูดจาเอาอกเอาใจแยมเมื่อรู้ว่าตนกำลังทำให้แยมไม่สบายใจ

นอกจากนี้ ผู้เขียนบทยังได้ใช้ Presentational code เข้ามากำหนดการนำเสนออารมณ์เศร้าของท่านเจ้าคุณที่มักจะแสดงออกโดย ขริมเศร้า , สีหน้าเหมือนสะเทือนใจอย่างรุนแรง และนั่งเงียบ ถ้าโกรธ จะพูดจาเสียงดัง และมีอำนาจลงโทษโดยตีทาสได้ และเมื่อรู้ว่าเย็นมีคู่ ก็จะไม่โกรธเกรี้ยว ต่ำทอด้วยถ้อยคำรุนแรง เช่น

“อย่าเอามือสกปรกของเอ็งมาแตะต้องลูกข้า ไสหัวออกไป อย่ามาให้ข้าเห็นหน้าอีก”

“ไม่ต้องมาล้าออย..ถ้าข้าเห็นเอ็งสาระแนเข้ามาวุ่นวายกับลูกข้าอีก ข้าจะเจดหัวเอ็งออกไปจากบ้านนี้ จะไปอยู่ที่ไหนของเอ็งก็ไป”

“ลูกเอ็งที่ตายมันก็คงเป็นลูกชู้มันแหละ มันถึงต้องตาย..ไสหัวไป”

“จำไว้นะแม่แยม อย่าให้มันสาระแนขึ้นมาบนเรือนนี้อีก ฉันไม่ยอมให้เห็นหน้ามัน”

2.เย็น

ผู้เขียนบทใช้ Representational code มาเข้ารหัสเพื่อนำเสนอตัวละครเย็นในลักษณะของชนชั้นไพร่ที่มีการแสดงออกในหลายฐานะด้วยกัน ไม่ว่าจะเป็นเด็กบ้านนอก , เป็นทาส , เป็นแม่ ซึ่งผู้เขียนบทใช้ Presentational code กำหนดการแสดงออกทั้งด้านการแสดงออกและบทสนทนาตามสถานะของตัวละคร ได้แก่

-กำหนดให้เย็นทำนา , อาบน้ำให้ควาย , เป็นคนผู้คนเมื่อครั้งเป็นเด็กต่างจังหวัด ดังแสดงในภาพ 7.22

ภาพที่ 7.22 แสดงภาพการเป็นเด็กต่างจังหวัดของเย็น

-เมื่อเย็นถูกนำมาขาย เย็นก็เป็นทาสที่ซื่อสัตย์จงรักภักดีต่อบุคคลอื่น เห็นได้จากการกระทำ และคำพูดต่างๆ ที่แสดงต่อแม่ เช่น การอยู่บนเรือนเป็นเพื่อนแม่ ร้องเพลงกล่อมนอน , การมองแม่ด้วยแววตาจงรักภักดี ดังภาพที่ 7.23

ภาพที่ 7.23 การแสดงออกของเย็นเมื่อเป็นทาส

สำหรับการแสดงออกของเย็นต่อพระยาสิทธิ์โยธินนั้น จะเป็นการแสดงออกของเย็นในฐานะเมียบ่าว คำพูดและการแสดงออกต่างๆ แสดงให้เห็นถึงความเจ็บมเนื้อเจ็บตัว และจงรักภักดีต่อเจ้านาย เช่น เย็นจะนอนต่ำกว่าพระยาสิทธิ์โยธินเสมอ และเมื่อท่านเจ้าคุณจะไปไหน เย็นทำความเคารพโดยการก้มกราบทุกครั้ง ซึ่งแสดงดังภาพ 7.24

ภาพที่ 7.24 การแสดงออกของเย็นต่อพระยาสิทธิ์โยธิน

เมื่อเย็นเป็นแม่คน ผู้เขียนบทมีการกำหนดการแสดงออก และบทสนทนาของเย็น ที่แสดงให้เห็นว่าเย็นรักลูกมาก แม้ไม่ได้อุ้มชูก็เฝ้าคอยดูอยู่ห่างๆ อย่างเช่น เย็นทุกซักร้อนใจอย่างมากเวลาที่เห็นแดงร้องไห้ , เย็นเข้าไปห้ามไม่ให้แดงไปพบกับคล้อย ซึ่งแม้จะถูกแดงตบก็อโหสิกรรมให้ ไม่ถือโทษโกรธเคืองแต่อย่างใด

3. คุณหญิงแยม

ผู้เขียนบทใช้ Representational code มาเข้ารหัสเพื่อนำเสนอตัวละครแยมว่าเป็นชนชั้นสูง เป็นชนชั้นเจ้านาย เป็นกุลสตรี ดังนั้นจึงมีการแสดงออกอย่างคนเป็นผู้ดีตลอดทั้งเรื่อง อย่างเช่น เมื่อมีสิ่งที่ทำให้แยมไม่พอใจ แยมจะนั่งเสียบ เก็บอารมณ์ มากกว่าที่จะโวยวายออกไป

4. สาลี

ผู้เขียนบทใช้ Representational code มาเข้ารหัสเพื่อนำเสนอตัวละคร“สาลี”

เป็นภรรยาบ่อยอีกคนของพระยาสีหโยธิน เป็นผู้หญิงที่อิจฉา เกลียดแยม แต่สร้างเป็นคนดีเสมอ เมื่ออยู่ต่อหน้าพระยาสีหโยธิน

5. บุญมี

ผู้เขียนบทใช้ Representational code มาเข้ารหัสเพื่อนำเสนอตัวละคร“บุญมี” ให้เป็นผู้หญิงที่มีจริตจก้าน ชอบชอกแซกสอดรู้เรื่องชาวบ้าน การแสดงออกต่างๆของบุญมีทั้งเรื่องจึงมักจะเกี่ยวกับการพูดให้ร้ายตัวละครอื่น ซึ่งลักษณะท่าทางของบุญมี แสดงได้ดังภาพ 7.25

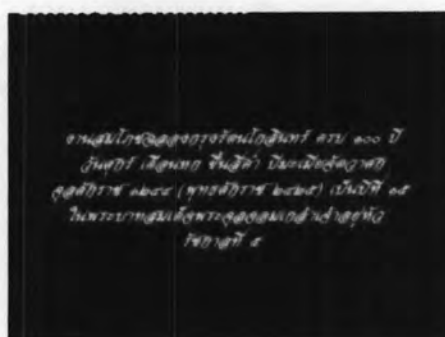
ภาพที่ 7.25 แสดงการแสดงออกของบุญมี

จะเห็นได้ว่า ผู้เขียนบทมีการใช้ Representational code และ Presentational code มาเข้ารหัสกำหนดด้านการแสดงออก และด้านบทสนทนาของตัวละครต่างๆให้เห็นความแตกต่างระหว่างชนชั้นเจ้านาย กับชนชั้นทาสได้อย่างเด่นชัด และเหมาะสมกับเนื้อเรื่อง แม้จะไม่ตรงตามตัวละครในบทประพันธ์แต่ก็สามารถสื่อความหมายได้ดี โดยผู้เขียนบทได้ใช้รหัสทั้งสองนี้มากำหนดตัวละครอื่นๆด้วย ตลอดทั้งเรื่อง

รหัสเชิงตรรกะ (Digital code)

ผู้เขียนบทได้ใช้ รหัสเชิงตรรกะ (Digital code) มาจัดการสัญญาณทั้งด้านภาพ และเสียงเพื่อประกอบสร้างความหมายให้กับเนื้อเรื่อง เห็นได้จากในหลายฉากด้วยกัน เช่น

-ฉากเปิดเรื่องที่กำหนดให้ขึ้นตัวหนังสือบรรยาย ดังภาพ 7.26

ภาพที่ 7.26 แสดงตัวหนังสือที่ขึ้นบรรยายก่อนเข้าเรื่อง

- นำเสนอคำสอน , แง่คิดต่างๆผ่านบทสนทนาของตัวละคร

- ใช้กำหนดคำพูดเพื่อช่วยสื่อความหมาย เช่น ใช้แสดงความรู้สึกของเย็นที่ถูกพรากลูก โดยกำหนดให้เย็นพูดว่า "ยายไม่ต้องกลัวว่า ฉันจะทำให้ใครเดือดร้อน ตัวฉันมันสกปรก.. มือสกปรก ไม่สมควรจะแตะต้องคุณหนู ฉันจะไม่อุ้มให้เธอต้องมาเกลือกกลิ้งกับผ้าถุงของฉัน. ฉันมันน่ารังเกียจ ฉันจะไม่ขัดคำสั่งท่านเพราะกลัวจะถูกท่านเฉดหัวออกไปจากบ้าน.. ฉันไม่อยากจากคุณหนูแดง ฉันคงมีชีวิตอยู่ต่อไปไม่ได้ ถ้าต้องจากเธอไปโดยที่จะไม่ได้พบกันอีกเลย"

จะเห็นได้ว่า รหัสเชิงตรรกะนี้ทำหน้าที่ช่วยส่งเสริมให้ผู้ชมสามารถเข้าใจถึงสิ่งที่ผู้เขียนบทต้องการนำเสนอได้เร็ว ชัดเจน และตรงประเด็น

รหัสเชิงเสมือน (Analogue code)

ผู้เขียนบทได้ใช้รหัสเชิงเสมือน (Analogue code) มาจัดการการแสดงออกของนักแสดง(action) และอธิบายถึงอารมณ์ของตัวละคร และนำมาใช้จัดการการนำเสนอเรื่องโดยใช้ภาพเพียงอย่างเดียว ซึ่งได้แก่

- การกำหนดภาพผ่านเวลา แทนการเล่าโดยวิธีอื่น

- ใช้ภาพหุ่นกระบอกเข้าพระ-เข้านางกันเพื่อสื่อความหมายถึงความรักของพระเอก-นางเอกที่ก่อตัวขึ้น

- ฉากที่นำเสนอแย้มนอกร้องให้เพียงลำพัง เพื่อหมายถึง แย้มเศร้าใจที่ท่านเจ้าคุณไม่ได้อยู่เคียงข้าง เป็นความทุกข์ใจของภรรยาหลวงที่ไม่สามารถบอกใครได้ ดังภาพ 7.27

ภาพที่ 7.27 แสดงอารมณ์เศร้าของแย้ม

-ใช้รหัสนี้มากำหนดเพื่อนำเสนอความรู้สึกของเย็นที่ถูกพรากรุกว่าหน้าตาเศร้า
สร้อย หมุดอาลัยตายอยาก เป็นต้น

จะเห็นได้ว่า การใช้รหัสเชิงเสมีอนมาเข้ารหัสเป็นบทละครโทรทัศน์สามารถช่วยลดการใช้คำพูดในละคร แต่ผู้ชมก็สามารถเข้าใจเนื้อเรื่องได้เนื่องจากผู้เขียนบทใช้การเล่าผ่านภาพมาแทนที่ ถือเป็นสิ่งที่ช่วยให้ละครดำเนินเรื่องได้เร็ว ลดความน่าเบื่อของการต้องฟังแต่ตัวละครพูดยาวๆ ได้

รหัสเชิงสุนทรียะ (Aesthetic code)

จากการศึกษาพบว่าผู้เขียนบทมีการใช้รหัสเชิงสุนทรียะ(Aesthetic code) มาเข้ารหัสเพื่อช่วยในการนำเสนอเรื่องราวให้เกิดความสนุกสนาน มีสีสัน ตรงตามอารมณ์ของโทนเรื่อง ซึ่งจากการศึกษาตัวบทละครโทรทัศน์พบว่า ผู้เขียนบทมีสไตล์การเขียน-การดำเนินเรื่องค่อนข้างเร็ว และสามารถนำเสนอเนื้อหาในประเด็นต่างๆ ได้อย่างน่าสนใจ ยกตัวอย่างเช่น จากเปิดเรื่อง ดังแสดงในภาพที่ 7.28

ภาพที่ 7.28 แสดงจากเปิดเรื่อง

จะเห็นได้ว่า ผู้เขียนบทเปิดเรื่องทีมงานสมโภชฉลองกรุงรัตนโกสินทร์ครบ 100 ปี ซึ่งมีการจุดพลุเฉลิมฉลองอย่างยิ่งใหญ่ ถือว่ารหัสเชิงสุนทรียะมากำหนดการนำเสนอเพื่อดึงความสนใจคนดู ซึ่งในฉากนี้ผู้เขียนบทได้กำหนดให้คุณหญิงแยม และคุณพระสืโหทัยินพบกัน รักกัน และได้แต่งงานกันในเวลาต่อมา ถือเป็นกาเปิดเรื่องที่น่าสนใจ และเข้าสู่เนื้อหาของเรื่องได้อย่างรวดเร็ว

นอกจากนี้ ผู้เขียนบทยังใช้รหัสเชิงสุนทรียะมาเข้ารหัสช่วยสร้างความตลกขบขันให้เนื้อเรื่อง เห็นได้ชัดในตัวละคร “ป่วน” ที่ผู้เขียนบทใช้รหัสเชิงสุนทรียะมาจัดการตัวละครป่วนให้เป็นผู้ที่ชอบพูดจาไม่เข้าพวกกับกลุ่มสาลี ซึ่งสามารถสร้างความตลกขบขันให้กับเนื้อเรื่องได้

โดยเฉพาะคำพูดติดปากของปวนที่ว่า “แต่ก็มีได้นำพา” ดังจะเห็นได้จากฉากต่างๆในเรื่อง ตัวอย่างเช่น

-ฉากที่ปวนพูดเตือนสติสาลี

ฉาก 23 เรือนสาลี

ตัวละคร สาลี, แอบ, ปวน

-ขึ้นภาพสาลีกำลังใช้สีผึ้งทาปากด้วยสีหน้าบึ้งตึง โดยมีปวนบรจจพัดให้

ปวน (เหลือบมองสาลีแวบหนึ่ง แล้วก้มหน้าพูดเรียบๆ) จิตใจที่เต็มไปด้วย
โลกะ..โทสะ..โมหะ..ย่อมจะพาความสงบสุขมิได้..

-สาลีชะงัก+ค่อยๆ กลอกตามาที่ปวน

สาลี อีปวน! มึงพูดอะไร

ปวน บ่าวแค่พูดให้สติเท่านั้นแหละเจ้าคะ..(เว้นนิด+ส่ายหน้า) แต่ก็มีได้นำพา

สาลี (โกรธจัด) อีปวน! (หันรีหันขวางหยิบหมากลูกใหญ่ขว้าง)

-ภาพปวนก้มลงหลบอย่างเนิบนาบ..หมากข้ามไปโดนแอบซึ่งวิ่งทะเร่ทะรำขึ้นมา

แอบ คุณเจ้าขา!..โอ๊ย..

สาลี (ชี้หน้าปวน) มึงไปเดี๋ยวนี้เลย จะไปบวชชิตีไหนก็ไป

ปวน เจ้าคะ..(คลานออกไปอย่างเรียบร้อย)

สาลี (หันมาทางแอบ) เอ็งก็ชอบทะเร่ทะรำเข้ามานัก!

-แอบเอามือที่กุมหน้าผากออก..เห็นหน้าผากปูดเขียว

จะเห็นได้ว่าในฉากนี้ สาลีกำลังหงุดหงิด , อิจจาแยมได้เลื่อนขั้นเป็นคุณหญิง ส่วนเมียรองอย่างตนไม่ได้รับการเลื่อนบรรดาศักดิ์ใดๆ ปวนเห็นดังนั้นจึงเตือนด้วยความหวังดี แต่กลับเป็นคำพูดที่เหมือนจี้ใจดำ ทำให้สาลีโกรธไล่ปวนออกไป

-ฉากที่แอบแนะนำให้สาลีหาภรรยาบ่อยมาให้พระยาสิทธิโยธิน ซึ่งผู้วิจัยมีความเห็นว่าฉากนี้สามารถสร้างความตลกขบขันให้กับเนื้อเรื่องได้เป็นอย่างดี ซึ่งบทสนทนาที่ผู้เขียนบทเขียนไว้ เป็นดังนี้

แอบ บ่าวคิดว่า คุณสาลีควรจะชิงทำก่อนเพื่อแสดงให้เห็นถึงความใจกว้าง

สาลี ชิงทำอะไร

แอบ ก็ชิงหาเมียให้ท่านเจ้าคุณก่อนซิเจ้าคะ !

สลี (โกรธจัด)อีแอบ! (หันรีหันขวางหาของขว้างแอบ)

-ภาพป่วนหยิบขันลอยดอกมะลิส่งให้โดยค้อมตัวอย่างเรียบร้อย

-ภาพสลีรับมาปาแอบ

แอบ โธ่!

สลี อีแอบ! ถึงมึงนี่อะไรไม่ออก ก็ไม่ต้องเสนอหน้ามาแนะนำเลย! หน้อยแน่! มาแนะนำให้กูหาเมียให้ผัว เอาไว้มึงมีผัวเป็นของตัวเอง เมื่อไหร่..กูจะจัดการหาเมียน้อยให้ผัวเอง!

ป่วน (เรียบร้อย) ขาดินี่เห็นที่คุณคงไม่มีหวังได้จัดให้หрокเจ้าคะ!

แอบ เอ็งหมายความว่ายังไง

ป่วน (เนิบนาบ) หมายความว่า ขาดินี่เอ็งคงหาผัวไม่ได้หрок

แอบ อีป่วน..(ขยับจะเอาเรื่องทันที)..มึง..(เงือง่ามือ)

สลี หยุด!

-แอบหยุดทันที

สลี ลงไปตบกันข้างล่างโน่นไป! ไป!

ป่วน (นอบน้อม) เจ้าคะ (ขยับคลานออกไป)

แอบ บ่าวจะตบมันให้กระเจิงเลยเจ้าคะ(ลงไปอย่างกระหึ้น กระหือรือ)

-ฉากที่ผู้เขียนบทความนำความเป็นคนสอพลอของแอบมาสร้างความตลกขบขัน โดยมีการนำเสนอ ดังนี้

ฉาก 19 เรือนสลี

ตัวละคร สลี,แอบ

สลี กูไม่ไว้ใจอีบุญมี!

แอบ บ่าวก็เหมือนกันเจ้าคะ

สลี นังคนนี่มันงูพิษซัดๆ

แอบ บ่าวก็คิดอย่างนั้นเหมือนกันเจ้าคะ

-สลีเริ่มเหล่ๆ มองแอบ

สลี แต่กูก็ต้องพยายามอดทนไปก่อน เพราะอย่างน้อยมันก็ช่วยแยกคุณพี มาจากนังคุณหญิงแยม!

แอบ บ่าวก็ต้องพยายามอดทนเหมือนกันเจ้าคะ

สาลี (ถีบเปรี้ยว) นี่แน่ะ! พยายามอดทน! หัวมึงก็มี ทำไมไม่รู้จักคิดเองบ้าง
ฮี้! ฮีแอบ!

จะเห็นได้ว่า ผู้เขียนบทมีการใช้รหัสสุนทรียะมาช่วยในการนำเสนอเรื่องราวให้สนุกสนาน ผ่อนคลายความตึงเครียดของเนื้อเรื่อง ซึ่งผู้วิจัคิดว่าเป็นสิ่งที่เพิ่มความน่าสนใจให้กับเรื่องได้เป็นอย่างดี

Broadcast Code และ Restrict Code

เนื่องจาก “ละครโทรทัศน์” นั้นมีการนำเสนอเนื้อหาทั้งภาพ และเสียง ผู้ชมจึงสามารถเห็น รับรู้ ได้ยินได้ฟังคำพูดของนักแสดง เห็นสีหน้าท่าทางของนักแสดง เห็นฉาก, อุปกรณ์ประกอบฉาก และแสงสีต่างๆ แล้วแปลความหมายจากสิ่งที่ได้เห็น ได้ยินเกิดเป็นอารมณ์ ซึ่งถือว่าการจัดประสบการณ์ไว้ให้ผู้ชมอย่างพร้อมเพรียง ผู้ชมแค่มารับรู้เรื่องราวและมีอารมณ์ร่วมไปกับเหตุการณ์ตรงหน้าเท่านั้น ผู้เขียนบทเข้าใจถึงธรรมชาติของสื่อโทรทัศน์ และลักษณะของผู้ชมเป็นอย่างดี จึงใช้ Broadcast Code มาเป็นรหัสตัวหนึ่งในการจัดการสัญญาณต่างๆ ที่ประกอบสร้างเป็นละครตลอดทั้งเรื่อง

จะเห็นได้ว่า ผู้เขียนบทใช้รหัสหลายตัวมาทำการเข้ารหัสองค์ประกอบต่างๆ ของละครโทรทัศน์ทั้งด้านภาพและเสียง เพื่อให้ออกมาเป็น “บทละครโทรทัศน์” ซึ่งบทละครโทรทัศน์ที่ผู้เขียนบทได้ทำการเข้ารหัสไว้นี้จะถูกนำไปผลิตเป็นละครโทรทัศน์ต่อไป

ในขั้นตอนการผลิตละครโทรทัศน์นั้นประกอบด้วยบุคคลหลายฝ่าย ดังนั้น บทละครโทรทัศน์จะถูกถอดรหัส และเข้ารหัสอีกครั้งโดยผู้เกี่ยวข้องทั้งหลาย ซึ่งบทละครจะมีการเปลี่ยนแปลงหรือไม่ หรือนำเสนอออกมาในรูปแบบใดเป็นสิ่งที่จะกล่าวถึงในบทต่อไป